

MEDYA TAKİP DOSYASI

12 Mart 2024 Salı

Enerji 'hub'ında yeni ortak Türkmenistan

Türkiye, enerji sektöründe bölgesel bir güç olma (hub) yolunda kararlı adımlar atmaya devam ediyor. Geçen yıl enerji alanında 19 anlaşma yapan Türkiye, Türkmenistan ile de bir anlaşma imzaladı. Türkmenistan, dünya doğalgaz rezervinde dördüncü. ■ 4'te



Enerji 'hub'ı yolunda yeni ortaklık

Türkiye, enerji sektöründe bölgesel bir güç olma (hub) yolunda kararlı adımlar atmaya devam ediyor. Geçen yıl enerji alanında 19 anlaşma yapan Türkiye, Türkmenistan ile de bir anlaşma imzaladı. Türkmenistan, dünya doğalgaz rezervinde dördüncü sırada yer alıyor.

DOĞALGAZ ticaretinde merkez haline gelmek üzere çalışmalarını sürdüren Türkiye, uluslararası doğalgaz projeleri, LNG tesisleri ve bölgedeki tek gaz ticaret piyasasına sahip olmanın avantajıyla bu hedefi gerçekleştirmeye hazırlanıyor. 4 yıl önce Rusya lideri Vladimir Putin'in, "Avrupa için Türkiye'de büyük bir doğalgaz merkezi kurabiliriz. Avrupalı tüketiciler için doğalgaz fiyatını büyük oranda Türkiye belirleyecek" sözleri, Türkiye'nin bu alandaki potansiyelini ortaya koymuştu. Türkiye, altyapı ve enerji depolama sistemlerine yatırımlarını bu vizyon doğrultusunda artırıyor. Bir yandan da ülkelerarası anlaşmalara hız veriyor. Bunların en sonuncusu dünyada doğalgaz rezervi sıralamasında Rusya, İran ve Katar'ın ardından 4. sırada bulunan Türkmenistan ile gerçekleştirildi. Geçen hafta düzenlenen Antalya Diplomasi Forumu'nun ardından Türkiye ile Türkmenistan arasında doğalgaz

alanında mutabakat zaptı, hidrokarbon alanında niyet beyanı imzalandı. 2023'te enerji alanında 19 anlaşma imzalayan Türkiye, yeni yılda da enerji alanındaki kararlılığını gösterdi.

HEDEF ORTAKLIKLAR

Türkmenistan ile imzalanan anlaşma hakkında açıklama yapan **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar**, şunları söyledi: "Görüşme kapsamında iki ülkenin doğalgaz alanında işbirliğine ivme katacak bir Mutabakat Zaptı ile hidrokarbon alanında yapacağımız ortaklıklara temel teşkil edecek bir Niyet Beyanı imzaladık. Atılan imzalarla Türkmen gazının önce Türkiye'ye, sonrasında küresel piyasalara sevkini hedefliyoruz."

Türkiye'nin enerji merkezi olma hedefinin ortaklıklarla daha da hızlanacağını belirten Bakan Bayraktar, "Türkiye, boru hatları, gazla dönüştürme terminalleri ve doğalgaz ihtiyacının yaklaşık yarısını karşılayabilen doğalgaz (LNG) ile

karşılayabilecek noktaya geldi. Ayrıca yeraltı depolama tesislerimizin kapasitelerini önemli oranda artırdık. Enerji ve maden ticaretini de kapsayacak uluslararası ticaret platformunu İstanbul Finans Merkezi'nde kurmak için çalışıyoruz. Ortaklarımızla yoğun bir çalışmayla bu yıl platformu oluşturmayı hedefliyoruz" ifadelerini kullandı.

Türkiye'nin enerji piyasası işletmecisi **Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. (EPIAŞ)** bünyesinde kurulan ve bölgedeki tek doğalgaz borsası olan Organize Toptan Doğal Gaz Piyasası'nda gaz fiyatının serbest şekilde oluştuğunu hatırlatan Bayraktar, Türkiye'nin hem sanal hem de fiziki olarak enerji hub'ı olmaya aday olduğunu vurguladı.



Kuzey rotası

- Uluslararası projelerden Türk Akım, Rusya'nın Anapa şehrinde Kırklareli Kıyıköy'e uzanan 930'ar kilometre uzunluğundaki iki deniz hattından oluşuyor. Hatlardan biri Türkiye'nin ulusal şebekesine bağlanırken, diğeri Türkiye'den transit geçecek gazın Avrupa'ya taşınmasını sağlıyor. Her bir hattın yılda 15.75 milyar metreküp gaz taşıma kapasitesi bulunuyor.
- Rusya'dan Karadeniz geçişi bir hat ile Türkiye'ye ulaşan ve Mavi Akım adıyla bilinen Samsun-Ankara Doğal Gaz Ana İletim Hattı yıllık 16 milyar metreküp gaz arzı sağlıyor.
- Türk Akım'ın devreye alınmasıyla atl hale gelen ve Bulgaristan sınırında Malkoçlar giriş noktasından Hamitabat, Ambarlı, İstanbul, İzmit, Bursa, Eskişehir güzergahını takip ederek Ankara'ya ulaşan Rusya-Türkiye Doğalgaz Boru Hattı da bulunuyor. Söz konusu hat, Batı Hattı adıyla biliniyor.
- Türkiye ve Yunanistan doğalgaz şebekelerinin entegrasyonu ile gazın arz edilmesini sağlayan Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Entegrasyonu da 2007'den bu yana faal durumda.
- Karadeniz'de 540 milyar metreküp olan doğalgazdan yıllık 10 milyon

metreküp üreten Türkiye, gelecek dönemde piyasaya arz edileme ihtimali yüksek olan Doğu Akdeniz, Türkmen ve Irak gazının Avrupa piyasalarına ulaştırılması açısından da kritik önemde bulunuyor.

Doğu hattı

- Azerbaycan gazını Türkiye ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaştıran Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP), hali hazırda 6 milyar metreküpü Türkiye'ye ve 10 milyar metreküpü Avrupa'ya olmak üzere yıllık 16 milyar metreküp gaz taşıyor.
- Kapasitesi 32 milyar metreküpe kadar artırılabilir şekilde tasarlanan TANAP'ta kapasite artışının gerçekleştirilmesine ilişkin karar alındı ve bu yöndeki çalışmaların başlaması bekleniyor. Gürcistan-Türkiye sınırında Posof'tan başlayan TANAP, 20 il, 67 ilçe ve 600 köyden geçerek Yunanistan sınırında Avrupa ülkelerine gaz iletimi yapan Trans Adriyatik Boru Hattı'na (TAP) bağlanıyor.
- Türkiye, Azerbaycan'dan Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı ile de gaz tedarik edebiliyor.
- Doğu Anadolu Doğal Gaz Ana İletim Hattı ise İran'dan yıllık 10 milyar metreküpe kadar doğalgazı Türkiye piyasasına ulaştırıyor.
- Bu yıl Türkmenistan ile yapılan anlaşmadaki doğalgaz TANAP üzerinden gelecek.

Güçlü altyapı

Türkiye, mevcut durumda toplamda 7 uluslararası doğalgaz boru hattı, 2'si yüzer depolama ve gazlaştırma ünitesi (FSRU) olmak üzere 4 LNG tesisi ve 2 yer altı doğalgaz depolama tesisiyle güçlü bir altyapıya sahip.



Piyasada doğal gaz fiyatları

■ Spot doğal gaz piyasasında dün 1000 metreküp gazın referans fiyatı 10 bin 315 lira 93 kuruş olarak belirlendi.

Enerji Piyasaları İşletme AŞ verilerine göre, dün spot doğal gaz piyasasında işlem hacmi 8 milyon 428 bin 113 lira oldu. Bu tutar, bir önceki gün 8 milyon 149 bin 284 lira olarak açıklanmıştı.

GAZ GİRİŞİ YÜKSELDİ

Spot doğal gaz piyasasında dün 1000 metreküp doğal gazın referans fiyatı 10 bin 315 lira 93 kuruş, gaz ticaret miktarı ise 817 bin metreküp oldu.

Piyasa katılımcıları için dengeleme gazı alış fiyatı 10 bin 831 lira 73 kuruş, satış fiyatı ise 9 bin 800 lira 13 kuruş olarak belirlendi.

Türkiye'ye dün 206 milyon 497 bin 588 metreküp doğal gaz girişi sağlandı. Piyasaya arz edilen doğal gaz miktarı ise 206 milyon 519 bin 227 metreküp olarak kayıtlara geçti.

Türkiye'nin en büyük elektrik üretim şirketleri belli oldu

Uluslararası danışmanlık şirketi Kearney ile Enerji Günlüğü şirketi tarafından hazırlanan "MW100, Türkiye'nin En Büyük 100 Elektrik Üreticisi Araştırması"na göre, kamu kuruluşu EÜAŞ sektördeki ağırlığını sürdürüyor.

Türkiye'nin en büyük 100 elektrik üreticisi-nin belirlendiği MW100 Türkiye Araştırması'nda, 21 bin 802 megavatlık üretim kapasitesiyle Elektrik Üretim AŞ (EÜAŞ) zirvede yer aldı.

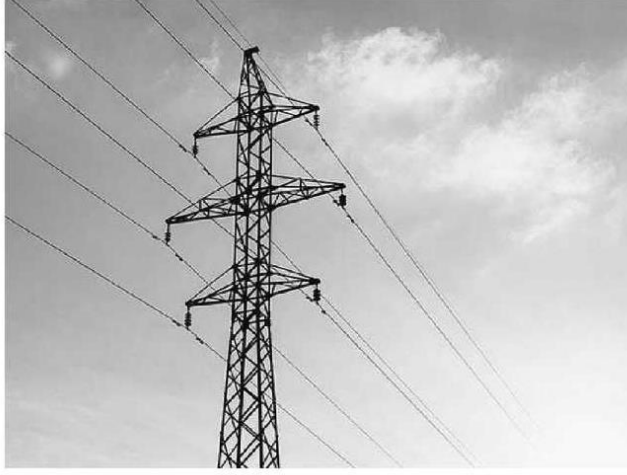
Uluslararası danışmanlık şirketi Kearney ile Enerji Günlüğü şirketi tarafından hazırlanan "MW100, Türkiye'nin En Büyük 100 Elektrik Üreticisi Araştırması"na göre, kamu kuruluşu EÜAŞ sektördeki ağırlığını sürdürüyor.

Elektrik üreticilerinin 31 Aralık 2023 itibarıyla sahip oldukları kurulu güç özelinde yapılan araştırmaya göre, EÜAŞ'a bağlı santrallerin 21 bin 802 megavatlık kurulu gücü bulunuyor.

Bu kapasite, Türkiye'nin 106 bin 659 megavat olan toplam kurulu üretim kapasitesinin yüzde 20'sini oluşturuyor. EÜAŞ'ın kurulu gücünün 14 bin 451 megavatı hidroelektrik santrallerden, 4 bin 735 megavatı doğal gaz santrallerinden, 2 bin 424 megavatı yerli kömür santrallerinden ve 17 megavatı rüzgar santrallerinden geliyor.

Özel sektörde ise 3 bin 978 megavat kurulu güçle bu alanda en büyük şirket ENKA oldu. ENKA, bu kapasiteyle Türkiye'nin toplam üretim kapasitesinin yüzde 4'ünü oluşturdu.

Araştırmaya imza atan Enerji Günlüğü ve



Kearney Türkiye yetkilileri, ENKA'ya ait doğal gaz santrallerinin kurulu güçleri yüksek olsa da piyasa şartları nedeniyle üretim faaliyetlerinin giderek azaldığına dikkati çekti.

En büyük üçüncü elektrik üreticisi ise 3 bin 792 megavatlık kurulu gücüyle Enerjisa oldu. Alman E.ON ile Sabancı Holding ortaklığı Enerjisa, ilk 3 arasında en dengeli kaynak dağılımına sahip şirket olarak öne çıktı.

Araştırmada, Enerjisa'nın üretim portföyünde 1583 megavatlık doğal gaz, 450 megavatlık yerli kömür, 1353 megavatlık hidroelektrik, 397 megavatlık da rüzgar santrali olduğu belirlendi.

Araştırmada ayrıca geçen yıl EÜAŞ'ın elektrik üretiminde de birinci sırada yer aldığı kaydedildi. EÜAŞ'a bağlı santraller, Türkiye'nin ürettiği toplam elektriğin yüzde 13'üne karşılık gelen 43,4 teravatsaat elektrik üretti.

Özel sektörde ise ilk sıra, 18,4 teravatsaatle Eren Enerji'nin oldu. Üçüncü sırada yer alan Enerjisa Üretim 13,1 teravatsaat üretimle yerini korudu.

Öte yandan, MW100 Türkiye, elektrik üretim sektörünün kaynaklar bazındaki Top 10 oyuncularını da ortaya koydu. Kömür santrallerinde Eren Enerji, hidroelektrikte EÜAŞ, rüzgar santrallerinde Polat Holding, jeotermalde Zorlu Enerji liste başında yer aldı.

Yeni kurulumlar çoğunlukla yenilenebilir kaynaklardan oluşuyor

Açıklamada görüşlerine yer verilen Kearney Türkiye Direktörü Onur Okutur, Türkiye'nin elektrik kurulu gücünün 106 bin megavat seviyesinde olduğunu, yeni kurulumların tamamına yakınının yenilenebilir kaynaklara dayalı elektrik üretim

tesislerinden oluştuğunu bildirdi.

Okutur, enerji yönetiminin son dönemde depolama yatırımı şartlı sıfırdan elektrik üretim tesisi lisansları vermeye başladığını belirterek, "Açılan bu kapıdan giren yatırımların önümüzdeki yıllarda elektrik üretim ekosisteminin gelişimine damga vuracak faktörler arasında yer alacağını söylemek yanlış olmaz." ifadesini kullandı.

Enerji Günlüğü Genel Yayın Yönetmeni Mehmet Kara da MW100'ün ilk kez yayımlandığı 5 yıl önceye göre elektrik sektöründe büyük farklılık olduğunu vurgulayarak şunları kaydetti:

"Aradan geçen sürede kurulu güç ile üretilen elektrik miktarı arasındaki bağ neredeyse koptu. Bu durum korkulacak bir durumdan kaynaklanmıyor. Son yıllarda devreye giren yeni elektrik üretim santrallerinin tamamına yakınının yenilenebilir kaynaklara dayalı tesisler oluşturuyor. Güneş ve rüzgar santralleri sadece gün ışıırken ve rüzgar eserken çalıştıkları için kurulu güçleri yüksek bile olsa ürettikleri elektrik miktarı buna göre oluşuyor. Bir diğer faktör de yenilenebilir kaynakların elektrik üretim maliyetlerini düşürmesiyle kömüre dayalı santrallerin yıllık ortalama çalışma sürelerinin çok düşmesi." (aa)



Derleyen: Necmi Uysal necmi.uysal@ito.org.tr

Uluslararası emtia piyasaları

Güncel Haftalık Yıllık*

Değişim %

ENERJİ

Petrol (Brent, \$/Varil)	82.9	-0.5	0.2
Doğalgaz (Henry Hub, \$ /MMBtu)	1.94	7.2	-20.2
Doğalgaz (Dutch TTF, EURO/MWh)	27.4	12.6	-35.1
Termal Kömür (\$/Ton, FOB, Newcastle Avustralya, 6.000 KCal/kg)	137.5	6.4	-24.5

METALLER

Altın (\$/Ons)	2.126	4.7	17.3
Gümüş (\$/Ons)	23.74	5.7	18.3
Platin (\$/Ons)	886	-0.2	-8.7
Bakır (\$/Ton)	8.400	0.0	-4.0
Alüminyum (\$/Ton)	2.228	1.3	-3.5
İnşaat Çeliği (Çin, \$/Ton)	526	-3.8	-17.2
Demir Cevheri (\$/Ton, CFR, Tianjin-Çin, %63.5)	116	-2.9	-10.1
Kurşun (\$/Ton)	2.022	-4.3	-2.6
Kalay (\$/Ton)	26.498	1.8	-39.0
Çinko (\$/Ton)	2.417	0.8	-17.8
Nikel (\$/Ton)	17.587	3.1	-22.4

TARIM ÜRÜNLERİ

Buğday (\$/Ton)	198	-8.3	-21.5
Mısır (\$/Bushel)	4.13	1.0	-33.8
Mısır (\$/Ton)	163		
Pamuk (\$/Lb)	0.98	-1.0	19.5
Kakao (\$/Ton, Londra)	7.363	-0.2	198.6
Kahve (\$/Lb)	1.96	2.1	7.7
Şeker (\$/lb)	0.21	-12.5	2.0
Kereste (\$/m³)	243	1.8	27.6
Ayçiçek Yağı (USD/Ton)	810	0.0	-24.0
Palmye Yağı (\$/Ton)	856	1.3	-7.2
Baltık Kuru Yük Endeksi	2.291	20.6	76.5
Emtia Endeksi (CRB Index)	318	0.0	8.9

Veriler, 5 Mart 2024 itibarıyla düzenlenmiştir.

En hareketli ürünler

€/1000MWh



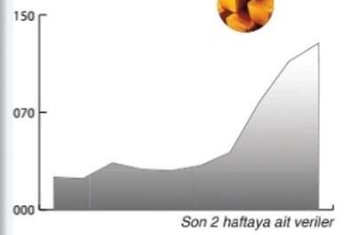
DOĞALGAZ



\$/Ons



ALTIN



Fiyat düştü, üretim azaldı

ABD doğalgazı, 2 dolara yaklaştı. Ocak ayı üretim seviyelerinin düşük fiyat nedeniyle günlük 1 milyar kübik feet gerçekleşmesi, artışı önemli nedenleri arasında. Bazı firmalar da düşük fiyat nedeniyle üretim kuyuları açma programlarını askıya alıyor. Avrupa doğalgazındaki artışın en önemli nedeni olarak, ABD'nin Freeport LNG ihracat tesislerindeki aksamlar gösteriliyor. Ancak artan talebe rağmen Avrupa'da depolardaki doğalgaz miktarı yüzde 62.1 ile mevsimsel olarak yüksek seyrediyor.

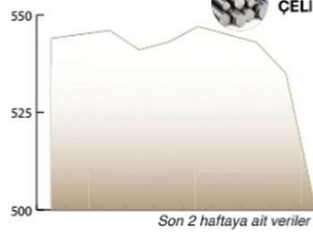
Tarihi zirve

Altın fiyatları, 2 bin 100 doların üzerine çıkarak tüm zamanların rekorunu kırdı. ABD'de açıklanan fabrika ve servis sektörü siparişlerinin ekonomik yavaşlamaya işaret etmesi, Fed'in bu yıl faiz indirimine başlayacağı beklentilerinin artmasına neden oldu. Artan jeopolitik riskler ve merkez bankalarının altın alımlarına devam etmesi, artışı destekleyen diğer hususlar. Ayrıca Çin emlak piyasasında hisse senetlerindeki dalgalanmalar ve altının yatırımcı düzeyinde alternatif olarak görülmesi, talebin bir diğer nedeni.

\$/Ton



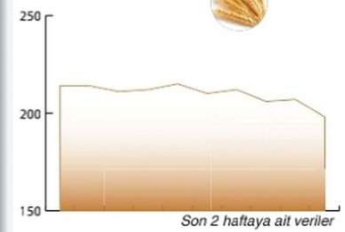
İNŞAAT ÇELİĞİ



\$/Ton



BUĞDAY



Çin belirleyici

Çin'de azalan talep sonucu son 4 ayın en düşüğüne gerileyen çelik fiyatları, yeni yıl tatili sonrası çelik üreticilerinin üretim artırma planlarını askıya almalarına neden oldu. En büyük çelik tüketicisi Çin'de ekonomik büyümeyle ilişkin Ulusal Halk Kongresi'nde alınan kararlar takip edilirken, yüzde 5 büyüme hedefini destekleyici paketlerin ve özellikle çelik kullanımının yoğun olduğu gayrimenkul sektörüne yönelik desteklerin gündeme gelmemesi, hayal kırıklığı yarattı. Bu da çelik fiyatlarında haftalık yüzde 3.8 düşüşe yol açtı.

Talep ve üretim baskısı

Buğday fiyatları, 5.5 doların altına düşerek 6 ay önceki fiyata geriledi. Azalan küresel talebe karşılık artan stoklar, Rusya'nın artan ihracatı ve yüksek hasat beklentisi, fiyatlar üzerinde baskı oluşturuyor. ABD Tarım Bakanlığı'nın tahminine göre, Rusya'nın ocak ayı itibarıyla yıllık ihracatı 47.5 milyon tondan 51 milyon tona yükseldi. Şubat ayında Ukrayna'nın tahıl ihracatı, 2.5 milyon tonu buğday olmak üzere yüzde 11.5 artışla 5.8 milyon tona ulaştı.

2023'TE "A-" NOTU ALDI

Zorlu Enerji, CDP'de liderlik seviyesinde

Türkiye'de elektrik üretiminin tamamını yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlayan Zorlu Enerji, iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak ve doğal kaynakları korumak amacıyla şirketlerin çevre verilerini raporlayarak şeffaf şekilde paylaşımını hedefleyen Carbon Disclosure Project'in (CDP) İklim Değişikliği 2023 değerlendirmesinde "A-" notu alarak Liderlik seviyesine yükseldi. CDP Türkiye'nin kurulduğu 2010 yılından bu yana düzenli

olarak iklim değişikliği ile ilgiliverileriniölçüp raporlayanve enerji sektöründe CDP'ye raporlama yapan ilk şirket olan **Zorlu Enerji'nin** grup şirketleri de CDP İklim Değişikliği Programı'nda B skoru aldı. **Zorlu Enerji** CEO'su Sinan Ak, "Akıllı Hayat 2030 çerçevesinde ve sürdürülebilirlik misyonumuza uygun olarak, çevre ile uyumlu, güvenli, kaliteli, sürdürülebilir enerji üretimi ve dağıtımını sağlıyor; paydaşlarımızı merkeze alarak yaptığımız

tüm çalışmalarımızda yarattığımız değeri güçlendiriyoruz. Bütün bu faaliyetlerimiz sonucunda 2010 yılından bu yana düzenli olarak raporlama yaptığımız CDP tarafından çevre konusundaki performansımızla liderliğe yükselmekten büyük memnuniyet duyuyoruz" diye konuştu.

2050 yılında net sıfır emisyonu ulaşmayı hedefliyor
Sürdürülebilir bir gezegen ve toplumu için çalışmayı en önem-

li önceliği olarak belirleyen **Zorlu Enerji**, 2030'a kadar toplam üretim içinde yenilenebilir enerjinin payını yüzde 100'e çıkarmayı, operasyon ve enerji üretiminde net sıfır emisyonu sahip bir kurum olmayı hedefliyor. 2040 yılına kadar bu hedefi tüm değer zincirini kapsayacak hale getirmeyi ve 2050 yılında net sıfır emisyonu ulaşmış bir kurum olmayı planlayan şirket, ayrıca biyoçeşitlilik alanında en az 10 milyon TL yatırım yapmayı hedefliyor.

AKFEN'DEN 100'NCÜ YIL HATIRA ORMANI

Milena Berfin GÜLDOĞAN

Faaliyet gösterdiği alanlarda daha sürdürülebilir bir geleceğe ve doğal yaşama katkı sunmayı hedefleyen Akfen Holding, Türkiye'nin yeşil mirasına katkıda bulunmak amacıyla önemli bir projeyi hayata geçirdi. Akfen'in, çatısı altındaki tüm şirketlerin katılımıyla, Türkiye Cumhuriyeti'nin 100'ncü yılı anısına Çanakkale'de 100 bin ağaçlık "Akfen 100'ncü Yıl Hatıra Ormanı"nın ilk fidanları toprak ile buluştu.

Akfen 100. Yıl Hatıra Ormanı, Çanakkale'nin Merkez Yukarıokçular ve Çanakalan mevkieinde toplamda 100 bin adet karaçam ve kızılçam ağacının dikileceği bir ormandan oluşuyor.

Akfen çatısı altındaki şirketlerin desteğiyle hayata geçirilen ormanda, Akfen Holding, Akfen İnşaat, Akfen Yenilenebilir Enerji, Akfen GYO, Akfen Çevre ve Su, Akfen Hastane Hizmetleri ve Akfen Turizm şirketlerinin katkıları bulunuyor.

Sürdürülebilir bir geleceğe katkı



sunmayı hedefleyen proje ile bölgedeki orman arazi varlığı yaklaşık 1 milyon daha metrekare artacak. Dikilen ağaçlar ile oluşacak ormanın her yıl 5 bin insana yetecek kadar (3 bin ton) oksijen üretmesi ve heyelanları 350 kat azaltacağı tahmin ediliyor.

Hayata geçirilecek hatıra ormanı ile

doğanın yaşamsal dengesini korumayı hedefleyen Akfen, bu sayede doğal hayatın fauna envanterine yeni yuvalar yaratılmasına ve yaban hayatı varlığına katkı sağlayacak. Bununla birlikte bölgede endemik bitki türü varlıklarının yeni vejetasyonlara taşınması adına önemli bir adım atılacak.